

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Код і найменування спеціальності, тип і назва освітньої програми	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок ОП Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Курс, семестр	1,2
Трудомісткість	150
Мова(и) викладання	державна
ННІ / факультет, кафедра	Обліку та фінансів Фінансів, банківської справи та страхування
Контактні дані розробника(ів)	Томілін Олексій Олександрович, д.е.н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування oleksiy.tomilin@pdau.edu.ua https://www.pdau.edu.ua/people/tomilin-oleksiy-oleksandrovych
Мета вивчення навчальної дисципліни	Опанування студентами базових знань з теорії та практики управління фінансами підприємств, операційною та інвестиційною діяльністю, формування стратегії і тактики фінансового забезпечення суб'єктів господарювання.
Компетентності	<i>Загальні:</i> ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК7. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети. <i>Спеціальні (фахові):</i> <i>Спеціальні:</i> СК1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності. СК3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку. СК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку. СК5. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію. СК8. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку. СК9. Здатність розробляти технічні завдання для проектування інформаційних систем у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

<p>Результати навчання</p>	<p><i>Програмні результати навчання:</i></p> <p>ПР01. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.</p> <p>ПР08. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку та управляти ними.</p> <p>ПР09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.</p> <p>ПР11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського, страхового менеджменту та управління фондами для прийняття рішень.</p> <p>ПР12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.</p> <p>ПР13. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.</p>
<p>Методи навчання</p>	<p><i>Методи навчання:</i> 1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні методи (лекція, розповідь, пояснення); наочні методи (ілюстрування); практичні методи (вправи). 2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу й новизни навчального матеріалу, метод пізнавальної гри, метод використання життєвого досвіду, навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації, метод відповідей на запитання і опитування думок здобувачів вищої освіти); методи стимулювання і мотивації обов'язку і відповідальності (роз'яснення мети навчальної дисципліни, висування вимог до вивчення дисципліни, заохочення і покарання, оперативний контроль, вказування на недоліки, зауваження). 3. Інноваційні та інтерактивні методи навчання: інтерактивні методи (дискусії); комп'ютерні, мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій). 4. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: методи усного контролю (опитування); методи письмового контролю (тестування, самостійна робота); методи самоконтролю (самостійний пошук помилок, самооцінювання, самоаналіз).</p>
<p>Програма навчальної дисципліни</p>	<p>Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту.</p> <p>Тема 2. Система забезпечення фінансового менеджменту. Тема 3. Управління витратами.</p> <p>Тема 4. Управління грошовими потоками на підприємстві.</p> <p>Тема 5. Управління прибутком.</p> <p>Тема 6. Управління джерелами фінансування.</p> <p>Тема 7. Управління інвестиціями.</p> <p>Тема 8. Управління фінансовими ризиками.</p> <p>Тема 9. Стратегія фінансового управління підприємством. Дивідендна політика.</p> <p>Тема 10. Антикризове фінансове управління на підприємстві.</p> <p>Тема 11. Аналіз фінансових звітів.</p>

	Тема 12. Внутрішньо-фірмове фінансове прогнозування та планування.
Стратегія оцінювання результатів навчання	<p>Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення тем та курсу оцінюється у відповідності до форм поточного та семестрового оцінювання результатів навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> – поточний контроль: - опитування; - виконання вправ на практичних заняттях; <ul style="list-style-type: none"> – завдання для самостійної роботи: - розв'язування тестів; - виконання індивідуальних завдань; - контрольна робота; <ul style="list-style-type: none"> – семестровий контроль: - екзамен. <p>Схема нарахування балів з навчальної дисципліни наведена в <i>додатку А</i>. Шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти наведена в <i>додатку Б</i>. Шкала оцінювання контрольної роботи для денної форма навчання в <i>додатку В</i>.</p>
Політика навчальної дисципліни	<p>Відвідування занять:</p> <p>Відвідування занять є обов'язковим. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін і в повній мірі. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач вищої освіти отримує на занятті 0 балів та зобов'язаний відпрацювати таке заняття. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на занятті, то він повинен відпрацювати пропущений матеріал та отримати за нього бали передбачені робочою програмою. Відпрацювати пропущені заняття здобувач повинен відповідно форми завдань, що були пропущені. У випадку якщо студент був відсутній на занятті, то виконані завдання згідно встановлених строків потрібно надіслати викладачу або на корпоративну пошту або на платформу Moodle. Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями у межах встановлених норм. У разі виявлення факту плагіату здобувач вищої освіти отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати його. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist.</p> <p>Додаткові можливості для здобувачів вищої освіти: Є можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої / міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та / або індивідуальними запрошеннями. Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається спеціально створеною комісією на підставі поданих здобувачем вищої освіти відповідних документів з використанням Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС). Організаційні процеси навчання за програмами академічної</p>

	<p>мобільності регламентуються Положенням про академічну мобільність здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera, Udemu тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.</p>
<p>Передумови для вивчення навчальної дисципліни (за потреби)</p>	<p>До вивчення даної дисципліни студент приступає в разі набуття певних знань, навичок та вмінь з навчальних дисциплін: Методологія та організація наукових досліджень, Аналітичне забезпечення фінансових рішень.</p>
<p>Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни (за потреби)</p>	<p>Презентації</p>
<p>Рекомендовані джерела інформації</p>	<p style="text-align: center;">Основні:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ. 2021. 300 с. 2. Верланов Ю.Ю. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Вид. 2-ге. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 336 с. 3. Жигалкевич Ж.М., Кам'янська О.В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент». Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с. 4. Томілін О.О., Дорогань-Писаренко, Л.О., Аранчій Д.С. Сучасні технології фінансового менеджменту: навч. посіб. Полтава: ПДАУ, 2023. 218 с. 5. Томілін О.О., Тютюнник Ю.М., Бражник Л.В., Дроботя Я.А. Фінансово-економічний словник – довідник / за наук. ред. проф. О.О. Томіліна / Полтава: ПДАУ. 2023. 108 с. 6. Фінансовий менеджмент : підручник. Петро Бечко та ін. Київ: центр навчальної літератури, 2019. 496 с. <p style="text-align: center;">Допоміжні:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Крамаренко Г.О. Фінансовий менеджмент : підручник. Київ, 2019. 520 с. 14. Пазинич В.І. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 408 с. 2. Томілін, О.О., Ведмідь, М.О. Особливості інвестиційного забезпечення аграрного сектору економіки. <i>Економіка та суспільство</i>. 2022. № 45. 3. Томілін О. О., Вовк М.О. Формування стратегії управління виробничими потужностями агропродовольчого підприємства в умовах глобалізації. <i>Агросвіт</i>. 2020. № 10. С. 29–36. 4. Томілін, О., Краснікова, О., Гечбаїя, Б., Зоря, С., Дроботя, Я., & Синиця, Ю. (2023). Управління ризиками в аграрному секторі: фінансовий аспект. <i>Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice</i>, 4(51), 147–162. 5. Томілін О.О., Ставицька В.О., Тимко А.К. Краудфандинг як

інструмент залучення інвестицій в інноваційні технології // *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва*. Серія “Економічні науки”: зб. наук. пр. / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. Харків: ХНАУ, 2021. Т. 1. Серія: “Економічні науки”. С. 84–97.

6. Фінансовий менеджмент: підручник. О.В. Кнейслер, О.Р. Квасовський, О.Ю. Ніпіаліди ; за ред. д-ра екон. наук, проф. О.В. Кнейслер. Тернопіль. 2018. 477 с.

7. Шевченко Н.В., Мельник С.І. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник у схемах і таблицях. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 224 с.

8. Tomilin O.O., Gryshko V.V., Kolomiyets S.A., (2020) Features of investment regulation of construction in Agriculture. In: Onyshchenko V., Mammadova G., Sivitska S., Gasimov A., (eds) Proceedings of the 2nd International Conference on Building Innovayions, vol. 73. Springer, Cham. Pages 741–755 pp.

Інформаційні ресурси:

1. Електронний формат наукових журналів: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.search.global.epnet.com>.

2. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.

3. Єдиний інформаційний масив даних про емітентів цінних паперів: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.smida.gov.ua>.

4. Загальнодоступна інформаційна база даних Державної комісії з 18 цінних паперів та фондового ринку: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://stockmarket.gov.ua>.

5. Інформаційно-пошукова система законодавчих і нормативних документів України: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

6. Офіційний веб-портал Верховної Ради України: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.

7. Офіційний веб-сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua>.

8. Сайт Державної служби статистики України: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

9. Сайт Національного Інституту стратегічних досліджень: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>.

Рік введення

2024

ДОДАТОК Б

Форма, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти (денна форма навчання)

Опитування (1-12 теми)

Під час опитування здобувач вищої освіти забезпечує наступні програмними результатами:

Діапазон 0-2 бали за кожну тему:

(Бали: 0-2):

2 бали - здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання повної чіткої відповіді, що свідчить про високий рівень знання щодо вмінь використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності, вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів та управляти ними, застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового менеджменту та управління фондами для прийняття рішень, обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів, оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

1 бал - здобувач вищої освіти отримує у випадку нечіткої чи неповної відповіді, що свідчить про середній рівень знання щодо вмінь використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності, вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів та управляти ними, застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового менеджменту та управління фондами для прийняття рішень;

0 балів - здобувач вищої освіти отримує у випадку неготовності здобувача вищої освіти відповідати на поставлене питання, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу у сфері фінансів.

Виконання вправ на практичних заняттях здобувач виконує за всіма темами з дисципліни

Під час виконання вправ на практичних заняттях здобувач вищої освіти забезпечує наступні програмними результатами:

Діапазон 0-2 бали за кожну тему:

(Бали: 0-2):

2 бали – за виконання письмового практичного завдання, показує поглиблені знання у сфері фінансів, що свідчить про високий рівень знання щодо вмінь застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів та управляти ними, застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового менеджменту та управління фондами для прийняття рішень, обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей,;

1 бал – за виконання ситуаційних завдань та задач, за визначеними темами, здобувач використовує управлінські навички у сфері фінансів, що свідчить про середній рівень знання щодо вмінь застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів та управляти ними, застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового менеджменту та управління фондами для прийняття рішень;

0 балів (для денної та заочної форм навчання) – здобувач вищої освіти отримує у випадку неготовності здобувача вищої освіти відповідати на поставлене питання, що засвідчує факт незасвоєння практичного матеріалу у сфері фінансів.

Розв'язування тестів (тести передбачені по 1-12 темах).

Всього по 0,2 бали за кожну правильну відповідь. Передбачено всього 50 тестових завдань.

Виконання індивідуальних завдань:

Діапазон 0-1 бал за кожну тему:

(Бали: 0-1)

1 бал – за виконання ситуаційних завдань та задач, за визначеними темами, здобувач показує поглиблені знання у сфері фінансів, що свідчить про високий рівень знання щодо вмінь використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності, вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів та управляти ними, застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового менеджменту та управління фондами для прийняття рішень, обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей

0 балів – здобувач вищої освіти отримує у випадку невиконання ситуаційних завдань, що засвідчує факт незасвоєння практичного матеріалу у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

0 балів (для денної та заочної форм навчання) – здобувач вищої освіти отримує у випадку неготовності здобувача вищої освіти відповідати на поставлене питання, що засвідчує факт незасвоєння практичного матеріалу у сфері фінансів.

ДОДАТОК В

Шкала оцінювання контрольної роботи для денної форма навчання

Ситуаційні, розрахункові (розрахункова частина)	Кількість балів	Критерії оцінювання
1.Теоретичне (письмове) завдання	3	Виклад матеріалу глибоко обґрунтований, логічний, переконливий. Відповідь містить власні приклади, що свідчить про творче застосування матеріалу. Здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання повної чіткої відповіді, що свідчить про високий рівень знання щодо вмінь використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності, вмє застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів та управляти ними, застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, обґрунтовує вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів, оцінює ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів. Правильно вирішив усі тестові завдання.
	1-2	Свідоме і повне відтворення матеріалу з деяким неточностями у другорядному матеріалі; виклад матеріалу достатньо обґрунтований, дещо порушено послідовність викладу. Здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання неповної чіткої відповіді, що свідчить про середній рівень знання щодо вмінь використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності, вміння застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів та управляти ними, застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, застосовувати поглиблені знання в сфері фінансів та управління фондами для прийняття рішень.
	0	Несвідоме, механічне відтворення матеріалу зі значними помилками та прогалинами; судження необґрунтовані; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь містить грубі помилки. що свідчить про не вміння використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів.
1.Практичне завдання (задача)	3-4	Розрахунок задачі виконано правильно та за усіма показниками. Вірно застосовано формули. Зроблено якісний аналіз результатів. Аналіз детальний та послідовний. Зроблені обґрунтовані висновки. Здобувач вищої освіти отримує за виконання практичного завдання у випадку правильного рішення задачі, що свідчить про високий рівень знання щодо вмінь використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності, вміння застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів та управляти ними, застосовує управлінські навички у сфері фінансів, застосовує поглиблені знання в сфері фінансового менеджменту та управління фондами для прийняття рішень, обґрунтовує вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів

		та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.
	1-2	Зроблено поверховий якісний аналіз усіх показників. Проведено недостатньо обґрунтовані висновки. Робота написана не зовсім грамотно з використанням професійних термінів. Здобувач вищої освіти отримує у випадку виконання практичного завдання, не правильного рішення задачі, що свідчить про середній рівень знань щодо використання фундаментальних закономірностей розвитку фінансів у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.
	0	Є грубі помилки у подачі формул та в розв'язку задачі. Здобувач вищої освіти отримує у випадку неготовності здобувача вищої освіти відповідати на поставлене питання, що засвідчує факт незасвоєння практичного матеріалу у сфері фінансів.
<i>Контрольна робота складається з трьох питань (два питання – теоретичні, одне – практичне).</i>		
Максимальна кількість балів (оцінка)	10	<i>Примітка:</i> шкала оцінювання розробляється викладачем самостійно відповідно до вагомості розрахункової роботи у поточному контролі знань студентів